

ERDEINÉ BACHER KATALIN

A fejlesztő értékelés a nyelvórán - példák a szakgimnáziumból

Formative assessment in the language class

There are hardly any better means of pedagogy to benefit students, or to motivate them to achieve further progress than assessment itself. The aim of formative assessment is to help teachers identify the learning needs of students and to adjust their teaching techniques accordingly. The article provides a selection of methodology ideas and secondary school language class best practices which can be of use in the theory or practice of primary school language teaching. The article not only gives examples of how the teacher using formative assessment can adjust teaching techniques to learning needs, but it also includes diverse techniques of continuous assessment, with special regard to the assessment of new student groups, self-evaluation and ways of utilising today's digital assets in the classroom.

Keywords: formative assessment, assessment strategies, improvement of language skills, constant feedback, motivation

Szókratész, akinek két legjellemzőbb módszere a sétálva kérdezés, kérdezéssel tanítás volt, előszeretettel nevezte magát a gondolatok bábájának, hisz ezekkel a módszerekkel hívta elő tanítványaiiban a gondolatokat, a tudást, így láttatta meg az összefüggéseket, így serkentette őket gondolkodásra. Vajon hogyan értékelhette a tanítványait, akikből tudjuk, kiválóságok lettek? Bizonyára nem vetette oda nekik séta közben: „hármás”, de ugyanígy, nem intézte el annyival: „ötös”! Feltételezem, a rávezető, irányító, gondolkodtató kérdéseken túl részletesen reagált arra, amit hallott, s értékelő szavaival továbbfejlesztette, magasabb szintre emelte tanítványai készségeit, képességeit, utat mutatva nekik a folyamatos fejlődéshez.

Be kell látnunk, hogy egyéni fejlődési útvonalakban kell gondolkodnunk a tanulási folyamat szervezésekor: a korszerűen értelmezett tanulás egy olyan, együttműködésen, kölcsönös reflektáláson alapuló folyamat, amelyben a személyre szabott célok, a folyamatos visszajelzések, a segítő stratégiák, módszerek, a hosszabb távú motiváltság (*drive*) ösztönző ereje, a bevonódás dominál. A fejlesztő értékelést alkalmazó tanár a tanulási szükségletekhez alakítja a tanítást, folyamatosan, sokszínűen gyakorol, ezt osztályzat nélkül, tét nélküli értékeléssel leméri, visszajelez, figyel, hogy tudna a gyerek többet teljesíteni, közösen feltárják az okokat, módszereket ajánl, önbizalmat, helyes önértékelést épít, csak ezt követően értékel osztályzattal. A diák megtanul tanulási célokat

megfogalmazni, saját munkájára reflektálni, önmagát és társait értékelni. Az alábbiakban a témához tartozó módszertani ötleteket, a középiskolai angolórákon bevált jó gyakorlatokat gyűjtöttem össze.

A folyamatos értékelés technikái

Új csoport esetén az első időszak, a „beszokás” fontos mozzanata a gyerekek számára az adott tanár értékelési szempontjának a megismerése. Az év elején próbafelélések során lehet közösen végigbeszélni a szóbeli felelet erényeit, gyengéit; kiemelni, hogy legközelebb mi mindennel lehet azt még erősíteni. Mikor a gyerekek már érzik a tanár elvárásait, akkor is, év közben is előbb véleményt kérek a többi diáktól és azt követően magától a felelőtől, majd következik a szaktanári értékelés. A folyamat akkor teljeseedik be, amikor a három fél véleménye már rendre alapvetően egybecseng. Az így közösen kialakított értékelés-önértékelés alapján a későbbi évek alatt is belátással-megértve elfogadják az osztályzataikat. A középiskolába frissen bekerült tanulók érzékenysége nagy, minden értelemben keresik a helyüket a csoportban, figyelik a tanár és a többiek reakcióit, a többiekéhez mérik a nyelvtudásukat. „*Mutasd be magad érdekes, izgalmas, színes módon!*”, ez szokott nálam az év eleji első házi feladatok egyike lenni nyelvórákon szóban vagy írásban. A tanulók írásbeli bemutatkozását a padokra tesszük a teremben, a többiek körbejárnak, odaülnek, elolvassák, s ha tetszett, egy tetszőleges jelet (virág, smiley stb.) rajzolnak a lapra. Utána összeszedjük, megszámloljuk, kinek hány elismerő 'like'-ja van. Érdekes a gyerekek számára, mert többet megtudhatnak egymásról, emellett a többiek munkáit elolvassva, el tudják helyezni a magukét a mezőnyben anélkül, hogy kellemetlenül éreznék magukat, és végül: ha gyengébben szerepeltek a társak előtt, nem a tanárnak kell rájuk pírítania, legközelebb biztosan több időt, figyelmet szánnak rá.

Ne idegenkedjünk kérdőívben (*I. ábra*) kikérni a diákjaink véleményét arról, hogy az előző év(ek)ben milyen órai és egyéb módszerek váltak be az esetükben a nyelvtanulásban, hogyan tudunk nekik személyre szabottan segíteni céljaik elérésében, mi az, amit szeretnek az óráinkban, s mi az, amit szeretnének megváltoztatni.

Ha igen, hogyan? (pl. filmek angol nyelven, külföldi levelezőtárs, interneten angol cikkek; applikációk, magántanár/nyelvtanfolyam, nyelvvizsga-feladatsorokat oldok meg, stb.):

1. Az angolt szívesen tanulom :		igen	nem
Szívesebben tanulom, mint az általános iskolában:		igen	nem
2. Érzem, hogy a beszédem év eleje óta fejlődött :	nagyon sokat	sokat	nem
Magabiztosabban, bátrabban szólok meg:	sokkal inkább	igen	nem
A szókinccsem is fejlődött:	nagyon sokat	sokat	nem
Az órákon oldottam, jól, derűsen érzem magam:	nagyon	igen	nem
3. Órán kívül is (szívesen) foglalkozom az angollal:		igen	nem
4. a) Angolból az erősségeid (felsorolásszerűen) (pl. szótanulás, beszédkészség, szorgalom stb.):			
b) Gyengébb pontjaid, amit fejleszteni szeretnél (felsorolásszerűen):			

5. Milyen tanórai **munkamódszer** a leghatékonyabb a számodra?
Számold be (1-es a leghasznosabb)!
- ...tanári magyarázat
 - ...egyéni feladatmegoldás
 - ...pármunka
 - ...csoportmunka
 - ...tanulói kiselőadás (pps-sel)
 - ...órai kreatív, projekt jellegű feladatok
 - ...önálló kutatómunka
 - ...tanulás IKT-eszközök használatával (mobil, tablet, kivetítő stb.)
 - egyéb:
6. Amit **szerettem**, értékelttem, hasznosnak/érdekesnek találtam az eddigi órákon (felsorolásszerűen):
7. **Kérés, javaslat** az évre (pl. több szóbeli számonkérés, változatos szorgalmi feladatok stb.):
8. **Céljaid**, terveid az angol nyelvvel:
- a) rövid távon (pl. turistákkal való szót értés, dalszövegek/könyvek megértése, nyári diákmunka stb.):
 - b) hosszabb távon (pl. valamilyen nyelvvizsga, közép/emelt érettségi, jó szintű társalgási készség, felvételi külföldi egyetemre stb.):
9. **Miben, hogyan segíthetek Neked céljaid elérésében?**
- Örömteli, sikeres munkát kívánok ! 😊*

1. ábra. Nyelvtanulást segítő kérdőív

Óra közben többször (különbözőképpen, változatosan) bizonyosodjunk meg arról, hogy ki érti/mennyire érti a tananyagot. Korszerű IKT-eszközökkel azonnali visszajelzést is tudunk kapni/adni arról, hogy hol tartanak diákjaink (lásd gyors, tudásmérő alkalmazások pl. Kahoot, Redmenta). Óra végén értékkártyát, önértékelő, illetve kulcskártyát alkalmazhatunk. Gyakoroljunk sokféle képpen, türelmesen, ne adjunk egyből „éles” jegyet. Folyamatosan, írásban is értékeljük a tanulók teljesítményét, hiszen az osztályzatnál jóval inkább fontosnak tartják a megjegyzéseinket, szöveges értékelésünket, hogyan, merre haladjanak tovább.

Fontos (kisebбекnél még inkább), hogy láttassuk a fejlődés mértékét, hogy azt a diák nyomon követhesse, akár vizuálisan, grafikus megjelenítéssel is. Manapság nagyon népszerű a különféle pontrendszerek, jelvények bevezetése, a „játékosítás” is. A fiatalabb tanulók szeretik, ha Oklevelet (Certification) kapnak. A www.certificatemagic.com oldalon könnyen-gyorsan készíthetünk névre szóló, változatos, színes okleveleket. Nagyon ösztönző a diákok számára a különféle jelvények adása valamilyen tudásanyag elsajátításáért, illetve készségbeli fejlődésért. Ezeket adhatjuk mi is, de társak is, sőt saját magának is megíthatja egy diák, ha úgy érzi, teljesítette a kitűzött szintet, ezzel reflektál saját teljesítményére is.

Hasznos a portfólió is, a tanulói munkák meghatározott, közösen kialakított elvek szerinti gyűjteménye (otthoni külön dossziében kérem gyűjteni a kiegészítő jellegű, kreatív típusú munkákat). Természetesen ma már digitális formában is könnyen kivitelezhető, s a hagyományos formától a digitális mappán át eljuthatunk akár a diák ilyen funkciójú weblapjáig is. Bármikor áttekinthető a tanulási folyamat, állomásairól, az előrehaladás egészéről ad képet, növeli a tanulói felelősséget.

A folyamatos értékeléshez arra is szükség van, hogy a tanár információkat gyűjtsön a tanulókról. A diákok fejlődését táblázatok formájában is nyomon követhetjük, a sorok/oszlopok tárgyát (kompetenciák fajtája) szabadon megválaszthatjuk. Az efféle táblázatok könnyen átláthatóvá-értelmezhetővé teszik a teljesítményt. A teljesítmények alakulását természetesen sokféle grafikonon is megjeleníthetjük, sőt össze is vethetjük a korábbi személyes eredményekkel, csoportátlaggal stb.

Tanuló: K. Judit 10. G

Esemény: Projektnapok **Téma:** London **Projekt időpontja:** 2019. 03. 04–09.

TUDÁS	KÉPESSÉG	ATTITŰD	AUTONÓMIA
✓ Ismeretei szerteágazóak a témában, tudását folyamatosan és szívesen bővíti	✓ Ügyesen továbbfejlesztette csoportja eredeti alapötletét	✓ Bátran képviseli csoportja érdekeit	✓ Kezdetben útmutatással dolgozott (munkája precíz); később egyre inkább önálló javaslatokat fogalmazott meg
✓ Könnyen felismeri és megnevezi azokat a részterületeket, ahol továbblépésre van szükség	✓ Kommunikációs és szervezési képességei magas színvonalúak	✓ Nyitott a problémák újfajta megoldására, kreatív	✓ Felelősséget érez a rábízott feladat precíz teljesítése iránt
✓ Érti és átlátja a témakör problémáit, megoldandó feladatait	✓ Szívesen bekapcsolódik kisebb alcsoportokhoz egy-egy részfeladat elvégzésére	Szem előtt tartja ugyan a csoport érdekeit, de vitás kérdésekben nem mindig törekszik megegyezésre	✓ Nem esik nehezére korrigálni saját hibáit
	✓ Aktivitásával hatékonyan motiválja a csoportot	Túlzottan kritikusan szemléli társai tevékenységét	✓ Önálló javaslatokat fogalmaz meg, sok ötlete van
	Nem mindig használja fel eredményesen a társai által kidolgozott részeredményeket	Nem mindig tartja be a csoport által elfogadott szabályokat, néha a saját feje után megy	Az érvekkel megalapozott döntéshozatal terén még fejlődhet

2. ábra. Feljegyzés tanulási folyamatról

Összetettebb értékelést is adhatunk már új eszközök segítségével fogalmazások, esszék fejlesztő értékelése során pl. videoértékeléssel (<http://www.utipu.com>).

Az ön- és társértékelés néhány lehetősége

Hasznos-örömteli dolog, ha egy nagyobb tanulási egység, egy tankönyv befejezése után a diákok haladási naplót készítenek: My Progress Diary. Ebben a tanulók tematikusan összegyűjtik, hogy mivel léptek előre, mit tudnak, mire képesek már az adott nyelvtanulási szakasz után (3. ábra).

1. Fejezd be a mondatokat a nyelvtanulással kapcsolatban:

Már jóval magabiztosabb vagyok.....
 Úgy érzem, sokkal könnyebben.....
 Sokat fejlődtem.....
 Korábban gondot okozott, de most már.....
 Jelenleg a legnagyobb erősségem.....

Még nem vagyok elégedett.....
 Jó lenne még fejlődni.....
 Gyakran nehézséget okoz.....
 Sokat segítene, ha.....

Már tudok beszélgetni az alábbi témákról:

Írás

Már tudok:

	Igen	Nem
Folyékonyan olvasok angolul.	✓	
Könnyen megértem a hallott szöveget.		✓
Szívesen szólok meg a csoport előtt.	✓	
Könnyen tanulok szavakat.		✓

	Gyakran	Néha	Soha
Angolul is szoktam filmeket, videókat nézni	✓		
Sok dalszöveget tudok angolul		✓	
Szoktam angolul kommunikálni az interneten (e-mail, Facebook, Skype, kommentek stb.)	✓		
Keresem a lehetőséget, hogy angolul beszélgethessek			✓
Szoktam olvasni angolul (honlapok, újságcikkek, hírek, könyvek)		✓	

3. ábra. Példa egy fejlődési naplóra

A tanulási napló (ez praktikusán lehet egy blog is, amelyet a tanár is egyszerűen, folyamatosan figyelemmel kísérhet, megjegyzésekkel, tanácsokkal láthat el) egy tanulást segítő önreflektív módszer. A tanuló leírja, dokumentálja, az adott órákon mi történt, mit tanult, miben fejlődött, mi nem sikerült, esetleg mi érdeklí még az anyaggal kapcsolatban, hol nézett még utána, hogyan, milyen módszerekkel gyakorolt még, stb.

Értékelőív is segítheti a visszacsatolást, ezt a tanulók maguk, párban, illetve csoportban tölthetik ki, egyszavas, egész mondatos vagy skálán bejelölt módon az óra utolsó egy-két percében. Én a füzet hátuljába ragasztattam a lapot, a heti óraszámra elkészítve. Ez a módszer nagyon jól bevált rövid távú (1–4 hét) időtartammal, egy-egy olyan csoport esetében, ahol valamilyen probléma mutatkozott. Ilyenkor a fejlesztési területekre fókuszálva készítettem el a táblázatot, és ezzel szinte ráirányítom a diákok figyelmét egy-egy fejlesztendő területre (4. ábra).

<i>Értékelj teljesítményed 1–5 ponttal /tegyél pipát vagy ikszet / jó kedvű-szomorú smiley-t stb.</i>	2019. 05. 06. Hétfő	2019. 05. 07. Kedd	2019. 05. 08. Szerda	2019. 05. 09. Csütörtök	2019. 05. 10. Péntek
Az órán gyakran megszólaltam angolul, aktív voltam					
Párommal jól eljátszottam az adott párbeszédet					
Magam is ki tudtam találni változatos párbeszédet az adott témában					
A ma tanult új szavakat tudtam használni a beszédemben is					
Az olvasmányt megérttem, és a tartalmát el tudtam mondani a páromnak					
A csoport előtt már kevésbé izgulok, ha meg kell szólalni					

4. ábra. Minta a füzet hátuljába ragasztott nyelvvorávi értékelőívre, például a beszédképesség fejlesztésére

Különösen nagy a jelentősége ebben az életkorban a kortárs csoport véleményének, ezért is jó módszer a csoportmegbeszélés. Az adott feladatot együtt végző diákok megbeszélése/írásbeli értékelése különösen szükséges a hosszabb, projekt jellegű tevékenységek értékelésekor. Egy kialakult, stabilabb értékelési gondolkodás alapján egy csoportmunka után, a team tagjai esetenként maguk határozzák meg, ki mennyivel járult hozzá a munka eredményességéhez, a végső értékelés ez alapján is történhet (a csoportmunka után a csoport összes tagja ugyanazt az értékelést is kaphatja – szöveget, illetve érdemjegyet). Ezt követően a csoport írásos kérdésekkel vezetett módon elemzi, hogy ki mivel járult ehhez hozzá (5. ábra). Egymásnak üzeneteket írnak/megbeszélnek, hogy kitől mit várnak a következő együttes munka során.

Néha egy tanuló értékeli a csoport munkáját: szintén előre megadott szempontok alapján mindig más végzi az értékelést. Fontos, hogy módot adjunk a többiek hozzászólására is. A tanulók párban (általában közösen) megállapított szempontok alapján is értékelhetik a tanulási folyamatot. Ez erősen megnöveli a felelősséget, tudatosítja a tanulási folyamat egyes elemeinek szerepét.

ÉRTÉKELŐÍV

Kérlek, értékeld egy-egy külön íven a magad és csoporttársaid munkáját az alábbi szempontok szerint 0–3 ponttal. Alaposan és őszintén gondold át a véleményed, próbáld valóban igazságos lenni. Nem kell, hogy mindenkinek maximum pontszámot adj mindenre, hiszen társaidnak más és más erősségei, ill. fejlesztendő területei lehetnek. Ha megjegyzéseket is írsz, segítesz nekem, hogy értelmezni tudjam a pontszámaidat. Dolgozz egyedül az értékelőív kitöltésekor. Köszönöm.

Pontozd saját magad és társaid teljesítményét az alábbi pontok szerint:

- 3 – Az adott területen jobban teljesített, mint a csoport többi tagja
- 2 – Körülbelül a csoport többi tagjával egy szinten teljesített
- 1 – A csoport többi tagjánál gyengébben teljesített
- 0 – Nem volt a csoport segítségére az adott területen

Az értékelt személy neve:

Az értékelő személy neve:

<i>Szempontok</i>	<i>Pont</i>	<i>Megjegyzések, példák, kiegészítések</i>
Részvétel a csoport munkájában Személye a közös munkában ösztönző; aktív, tevékeny volt; a célok érdekében mindig megegyezésre törekedett, ha tudott, szívesen dicsért másokat a munka során.		
Időbeosztás és felelősség Feladatait időben, pontosan elkészítette; a rábízott területeken alapos munkát végzett, gondos, lelkiismeretes munkát adott be.		
Kreativitás és eredetiség A felmerülő problémákat megoldotta; a közös munkát új ötletekkel gazdagította, érdekes megoldásokkal vitte előre.		
Kommunikációs képesség Hatékony volt a megbeszéléseken, figyelmesen meghallgatta a többiek véleményét is, lényegre törően tartott beszámolót a feladattal kapcsolatban; írásban jól dokumentálta a munkaeredményeket.		

5. ábra. Értékelőív csoportmunkához
Forrás: Goldfinch (1994) és Lejk-Wyvill (2001)

Egyéni és csoportmunkák értékelésekor szoktam kiosztani fejenként 3-4 kis színes lapot, amelyeket mindenki tetszőlegesen használhat fel (ha akarja, mindet akár egy embernek/csoportnak is adhatja, de akár szét is oszthatja), hogy értékeljen egy teljesítményt. Ha a feladat az volt például, hogy minden csoport ismertesse egy hotel általa tervezett különleges, nyári kínálatát, akkor a végén körbejárnak, és a cédulákkal szavaznak a legjobbakra, így a kapott lapok száma jelöli ki a végén a legjobbakat.

Sokszor a projekt- vagy egyéni munka elkészülte után az osztályteremben kiteszük a padokra a munkákat, körbejárva minden tanuló/kiscsoport végigolvassa a többiekét, és egy lapra részletesen leírja az adott munkáról a véleményét (kiegészítésül ponttal is értékelhetnek). Ezután bő értékelés vár a helyén minden csoportot. Óriási izgalommal olvassák, majd vitatják meg mindezt ilyenkor egymás között.

Változatok a dolgozatírásra

Inspiráló, izgalmas a diákok számára, ha egy kicsit átvehetik a tanár szerepét. A következő módszerrel (kivitelezhető mind hagyományos, mind digitális formában) háromszor gyakoroltatjuk észrevétlenül az anyagot a gyerekekkel. Feladatuk, hogy az adott anyagrészből állítsanak össze egy változatos feladattípusokból álló dolgozatot (ehhez minden felszerelésüket használhatják), instrukciókkal, pontozással, osztályzási kategóriákkal, százalékokkal stb. A helyes megoldásokat a füzetükbe kell lejegyezniük. Mire a feladatlappal elkészülnek, alaposan átismétlik az anyagot a tankönyvből, munkafüzetből, füzetből. A megadott idő lejárta után az elkészített dolgozatokat kicseréljük, és mindenki valaki másét oldja meg – minden felszerelést használhatnak hozzá. Legutolsó lépésként következik a dolgozatok javítása: a feladatlapok visszakerülnek az eredeti gazdájukhoz, aki kijavítja azokat, immár harmadszor tekintve át a kérdéseket, a válaszokat és a helyes megoldásokat. Természetesen pontozza és „osztályozza” is a munkát, majd visszaadja a „gazdájának”, aki átnézi, mit hogyan kellett volna írnia. Ha esetleg kérdés merül fel, azt megvitatják (megvitatjuk). Még ha nem is kerülnek be az osztályzatok a naplóba, az egymástól kapott jegyek fontosak a számukra.

Amikor egy adott csoportnál erősíteni akarom ennek a módszernek a hasznosságát, akkor beszédem a próbadolgozatokat, és átnézem, mi az, amit a tanulók leginkább fontosnak tartottak az anyagból, amivel legtöbbször sikeresen birkóztak meg; ezekből aztán a magam által összeállított dolgozatba is jócskán átemelek. Mindez megerősíti a gyerekekben, hogy mindannak, amit órán csinálunk, haszna van, hogy érdemes együttműködni, gyakorolni.

Az is jó módszer, hogy diákok véletlenszerűen vagy általunk kiválasztott párral is írhatnak dolgozatot, közben válaszaikat megbeszélhetik, egymás erősségeit, tudását, készségeit szabadon kiaknázhathatják. A kapott pontszámot aztán a maguk belátása szerint válthatják osztályzatra, mérlegelve, ki mennyivel járult hozzá a közös munkához, ki mennyit érdemel. Például 10-ből 7 pontot értek el: ki kap ebből hármat (vagyis hármas), s ki négyet (vagyis négyest).

A tanulói motiváltságot nagyban fejleszti, ha a diák úgy érzi, beleszólhat a tanulási folyamatába, sőt a számonkérésbe is. Módszertani vezetőként módomban volt végigkísérni iskolámban az alábbi innovatív gyakorlatot. Az elmúlt évek egy, módszertani pályázaton díjat nyert, már itthoni és külföldi szakmai karriert is befutott, több konferencián, pedagógiai napon sikeresen szerepelt módszertani újítás (*Student Voice*) az a matematikai gyakorlat, amely kollégám, Eőri János nevéhez fűződik, aki így összegezte módszerét:

„Facebook csoportban lehet szavazásra bocsátani feladatokat, hogy mik kerüljenek be a témazáróba. Amelyik feladat megkapja az osztálylétszámnak megfelelő szavazatok több mint felét, az a típus automatikusan bekerül a dolgozatba. A dolgozatba kerülő feladatok kiválasztásakor egyfajta stratégiai játék kezdődött” (Ijjas 2018). „A legjobb tanulók eleinte nem voltak hajlandóak támogatni a legkevesebb pontot érő feladatokat, hiszen ezzel korlátozódhat az elérhető osztályzat. Hasonló helyzet alakult ki a másik oldalon a legnehezebb feladatokkal kapcsolatban. Miután mindenki elsajátította a legkönnyebb alappéldákat, a tanulók a közepes pontértékűek felé nyitottak. Mindenki igyekezett az általa elsajátítottak mellé szavazótársakat keresni. Ezen feladatokat vagy én magyaráztam el, vagy egymást képezték a diákok. Mindkét esetben a tanítási idő meghosszabbodásáról beszélhetünk, sőt utóbbi esetben erősödött az együtt tanulás élménye, melynek során a tanulók egymást segítették. Mivel a stresszmentes matekdolgozat Facebook csoportjába befotóztam jegyzeteket, illetve megoldott feladatokat is beküldhetek, ezáltal a telefonjukon a diákok bárhol ránézhetnek a társaik által megosztott tananyagokra, és akár közlekedési eszközön is foglalkozhatnak a matematikával. Kisebb tanulócsoportok alakultak, szünetekben az iskola teremt, folyosóit járva láthatjuk a közösen matekózó diákokat. A gyakorlás során és a visszajelzésekből a tanuló pontosan tudta, hogy melyik részre kell a későbbiekben több energiát fordítani. A diákok gyakrabban mertek kérdezni, hiszen jobban átlátták a tananyagot és annak nehézségeit is. A sikerélmények következtében az oktatáshoz is pozitívabban viszonyultak” – idézi cikkében Ijjas Tamás egy matematikatanár szavait a tapasztalatokról.

Komplex értékelésre alkalmas tevékenységek

Bármilyen téma alkalmas lehet az írásbeli kifejezőkészség komplex munkává ötvözésére: mindenki készít egy terjedelmes, színes képes folyóiratot saját írásokkal, novellákkal, versekkel, receptekkel, rejtvényekkel stb. Mindig külön órát szánunk rá, hogy egymás gondos kivitelű, tartalmas, gazdag, szeretettel készített újságját csereberéljék, elolvassathassák, spontán dicsérjék egymást, szöveges megjegyzésekkel értékeljék – ezek az értékelések lehetnek kötetlenek is, de megadhatunk előzetes szempontokat is.

A dramatizálás, hosszabb-rövidebb jelenetek előadása nagy népszerűségnek örvend. A mi iskolánkban tanév végén maguk írnak és adnak elő egy idegen nyelvi darabot a tanulók. Ez segít, hogy a nyelvhasználat „elszakadjon” a tanulástól, és immár valós, alkalmazott, színes, komplex eszközhasználatú lépjen elő.

Előre egyeztetett időpontban a tanulók sokszor előadást, vetítéssel egybekötött prezentációt tartanak a tanév folyamán országismereti témákról, idegen nyelven olvasott könyvről vagy egy őket érdeklő területről. Az értékelés szempontjait előre kézbe kapják, illetve közösen kialakítjuk. A csoport tagjai ezek alapján pontszámokkal, kulcsszavakkal írásban vagy szóban kifejtve értékelik egymást (6. ábra).

<i>KRITÉRIUMOK</i>	<i>MEGFIGYELÉSI SZEMPONTOK</i>	<i>Pontok 1–20</i>
FELKÉSZÜLTSG	Az előadó nagyon alaposan felkészült, láthatólag gazdag anyagot gyűjtött, a témában alaposan elmélyült.	
IDEGEN NYELVI MEGFORMÁLTSÁG	Mondanivalóját megfelelő nyelvi szinten formálta meg, a hallgatóság érti a kiselőadást, a szöveg nyelvi nem hibás. Az esetlegesen fontos új szavakat előzetesen felírta a táblára / menet közben megtanította.	
ELŐADÁSMÓD	Az előadó folyamatosan, megakadás nélkül beszél, látszik, hogy begyakorolta a szöveget. Beszéde jó tempójú, értelmező, magyarázó, folyamatosan kapcsolatot tart hallgatóságával (pl. szemkontaktus).	
TECHNIKAI MEGVALÓSÍTÁS	A kiselőadást kísérő vetítés jól kiegészíti a beszédet, azt teljesebbé teszi. A képek, ábrák, grafikonok esztétikusak, jól láthatóak, jól követhetőek.	

6. ábra. Prezentáció értékelési szempontjai

A fentieket összegezve elmondhatjuk, mindezen értékelési formának csak akkor van értelme, ha hozzáférhető a diákok és szülők számára is, és áttekintésük, afféle előrevivő értékelésük után kijelölik a fejlődés további útját. Karácsony Sándor szerint a „nevelés” azt jelenti: „növelés” (Karácsony 1940). Növeljük hát tanítványainkat tudásban, képességeikben-készségeikben, önbizalomban, nyelvtanulási kedvben.

IRODALOM

- Goldfinch, J. (2006): Further Developments in Peer Assessment of Group Projects, *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 19/1, 29–35. (2019. 06. 10.)
<https://doi.org/10.1080/0260293940190103>
- Ijjas Tamás (2018): *Hogyan alakítják a tanulási folyamataikat egy budapesti szakgimnázium diákjai?* *TanTrend Oktatási Portál*, 2018. 08. 07. <http://tantrend.hu/hir/hogyan-alakitjak-tanulasi-folyamataikat-egy-budapesti-szakgimnazium-diakjai> (2019. 05. 04.)
- Karácsony Sándor (1940): *Demokrácia és pedagógia*. Budapest: Exodus.
- Lejk, M. – Wyvill, M. (2010): Peer Assessment of Contributions to a Group Project: A comparison of holistic and category-based approaches, *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 26/1, 61–72. (2019. 06. 10.) <https://doi.org/10.1080/02602930020022291>